

Zastoupení Královéhradeckého a Jihočeského kraje v Bruselu

Závěrečná práce

**Téma: Komparace zrealizovaných projektů v České republice a ve Španělsku
(financovaných z Evropského fondu pro regionální rozvoj)**

Tematická oblast: Regionální politika

Pavla Nejedlá

Brusel, červenec 2014

Obsah

Úvod	3
1. Regionální politika a role projektů	4
2. Databáze projektů: INFOREGIO	4
3. Lokace projektu města Písek a technické informace	5
3.1. Postup projektu	5
3.2. Financování.....	6
3.3. Shrnutí a zhodnocení projektu (INFOREGIO)	6
4. Lokace projektu města Palencia a technické informace	7
4.1. Postup projektu	8
4.2. Financování.....	8
4.3. Shrnutí a zhodnocení projektu (INFOREGIO)	9
Závěr	11
Seznam použitých zdrojů.....	12

Úvod

Pro svou práci jsem si zvolila téma týkající se regionální politiky a to komparaci dvou projektů – první z České republiky, jihočeského města Písek a druhý ze Španělska, autonomní oblasti Kastilie-León, města Palencia. První projekt jsem vybrala na základě toho, že pocházím z Jihočeského kraje a měla jsem možnost výsledek projektu osobně pocítit, tudíž jsem měla zájem dozvědět se, co stálo za celou jeho realizací. Druhý projekt jsem vybrala na základě kritéria, aby se obsahově podobal píseckému projektu a zároveň byl zrealizován v jiném členském státě Evropské unie, z důvodu možnosti komparace průběhu projektů spolufinancovaných evropskými fondy „u nás“ a „venku“. Ve výběru vyhrál projekt ze Španělska, jelikož jsem studentkou oboru Španělský jazyk pro evropský a mezinárodní obchod na Jihočeské univerzitě v Českých Budějovicích, takže jsem chtěla využít příležitosti zužitkování jazykových znalostí španělštiny a přiblížit tak čtenáři této práce další zajímavý projekt z jiného koutu Evropy.

Projekty spolufinancované fondy Evropské unie považuji za jeden z nejdůležitějších nástrojů regionální politiky, jelikož se nejedná pouze o něco abstraktního, ale o přesné plány k podniknutí konkrétních kroků, jenž přináší hmatatelné výsledky, které mají přímý pozitivní dopad na danou územní oblast a skupinu obyvatel. Cílem mé práce je seznámit čtenáře se dvěma příklady zdařilých projektů u nás a v zahraničí, aby si mohl udělat ucelenější představu o tom, jaký by měl být charakter projektu, který se Evropská unie rozhodne podpořit.

1. Regionální politika a role projektů

Součástí regionální politiky je politika hospodářské a sociální soudržnosti, jejímž cílem je vyrovnání hospodářských a sociálních rozdílů mezi jednotlivými regiony, tedy snaha překonat významné ekonomické, sociální a územní nerovnosti, které mezi evropskými regiony dosud existují. K dosažení výše uvedených cílů se regionální politika, jakožto politika investiční, zaměřuje především na podporu vytváření pracovních míst, konkurenceschopnosti, hospodářského růstu, zlepšování kvality života a udržitelný rozvoj.

Rozvojové projekty a jejich realizace hrají v regionální politice klíčovou roli a pomáhají naplňovat její cíle, neboť mezi hlavní nástroje regionální politiky patří přímé investice do vybraných projektů. Poskytované peněžní prostředky pomáhají uskutečňovat projekty zaměřené na prioritní oblasti, kterými jsou zejména podpora malých a středních podniků, podpora výzkumu a inovací, zlepšení životního prostředí, usnadnění přístupu k digitálním technologiím, vývoj nových produktů a způsobů výroby, podpora úspory energie a zmírňování změn klimatu, podpora vzdělávání a rozvoj dovedností a v neposlední řadě zlepšení dopravních spojů s odlehlými regiony.¹

2. Databáze projektů: INFOREGIO

Pro orientaci v široké škále projektů spolufinancovaných fondy EU je vhodné znát databázi příkladů úspěšných projektů, která je k nalezení na oficiálních webových stránkách Evropské komise, Regionální politika (INFOREGIO).² V této databázi je možno, dle zadaných kritérií jako je země, region, téma a druh projektu, vyhledat konkrétní proběhlé projekty ze všech členských států Evropské unie. Projekty, jimiž se tato seminární práce zabývá, jsou tematicky zařazené do kategorie Rozvoj venkova a jsou financovány z Evropského fondu pro regionální rozvoj. Jedná se o projekt *Regenerace historického jádra města Písek na břehu Otavy mezi Kamenným mostem a Putimskou branou a Projecto Urban Palencia2013 (Městský projekt Palencia 2007-2013)*. Vedle shrnutí a zhodnocení výstupu projektu, jenž je do této seminární práce rovněž zařazeno, je v databázi možno nalézt užitečné technické informace jako je kontakt pro zjištění dalších informací týkajících se daného projektu.

¹ *Regionální politika - INFOREGIO* [online]. [cit. 2014-07-10].

Dostupné z: http://ec.europa.eu/regional_policy/what/index_cs.cfm

² *Project database* [online]. [cit. 2014-07-10].

Dostupné z: http://ec.europa.eu/regional_policy/projects/stories/index_cs.cfm

3. Lokace projektu města Písek a technické informace

Projekt, jehož oficiálním názvem je *Regenerace historického jádra města Písek na břehu Otavy mezi Kamenným mostem a Putimskou branou* byl podpořen na základě Společného regionálního operačního programu v programovém období 2004-2006 a částečně financován z Evropského fondu pro regionální rozvoj. Cílovou lokací projektu bylo jihočeské město Písek o rozloze 63, 22 km², čítající tou dobou 29 500 obyvatel.³ Termín zahájení projektu byl listopad 2004 a úspěšné dokončení projektu proběhlo v červnu 2008. Žadatelem o dotace z Evropského fondu pro regionální rozvoj bylo město Písek.⁴

3.1. Postup projektu

Před zahájením celého procesu vypracování projektu byla provedena podrobná předprojektová studie, jež představovala analýzu původního stavu dané oblasti, tj. města Písku. Analýza mimo jiné zahrnovala počet obyvatel, jejich věkovou strukturu, míru nezaměstnanosti, ekonomické aktivity, úroveň vzdělanosti, úroveň bytového fondu a jeho rozvoj či kulturní a společenské faktory města.

Tato analýza se stala zásadním dokumentem pro vypracování dlouhodobého strategického plánu rozvoje města až do roku 2020. Plán strategického rozvoje je výsledkem dohody mezi veřejným a soukromým sektorem Písku a okolí, který identifikuje konkrétní potřeby města a jeho obyvatel a na základě předchozí analýzy definuje kritické strategické oblasti, kterými jsou podpora rozvoje podnikatelského prostředí, vytváření podmínek pro rozvoj lidských zdrojů, zvýšení atraktivity města pro jeho obyvatele i návštěvníky.⁵

S ohledem na kritické strategické oblasti byl následně vytvořen finální projekt, jehož věcným obsahem byla komplexní stavební rekonstrukce veřejných prostor městské památkové zóny (nábřeží promenáda u Kamenného mostu) a dvou nemovitých kulturních památek (sladovna a parkány u Putimské brány).

Projekt byl zaměřen na regeneraci části historického jádra města upadajícího v důsledku dlouhodobě nedořešených vlastnických vztahů, nedostatku finančních prostředků a zejména poškození lokality povodněmi ze srpna roku 2002. Dalším projektovým záměrem bylo nalezení nového smysluplného využití veřejných prostor a památkově chráněných objektů, zkvalitnění životního prostředí a životních podmínek obyvatel města, regionu a jeho návštěvníků a tím pádem navýšení návštěvnosti města a regionu tj. navýšení turistického ruchu.

³ *Město Písek* [online]. [cit. 2014-07-10]. Dostupné z: <http://pisek.xf.cz/>

⁴ *Regionální informační servis* [online]. [cit. 2014-07-11].

Dostupné z: <http://www.risy.cz/cs/vyhledavace/projekty-eu/detail?Id=9424>

⁵ *Regenerace historického jádra města Písek na břehu řeky Otavy mezi Kamenným mostem a Putimskou branou: Regionální rozvoj infrastruktury*. Praha, 2008.

Cílem projektu bylo naplňování strategických vizí rozvojových politik jak města, kraje a státu, tak Evropské unie.⁶

3.2. Financování

Projekt byl spolufinancován Evropským fondem pro regionální rozvoj, městem Písek a Ministerstvem pro místní rozvoj ČR. Celková investice činila 5 527 675 euro, z toho byla částka 3 380 000 euro hrazena z Evropského fondu pro regionální rozvoj. Peněžní prostředky z Evropského fondu tedy pokryly 61,15 procent celkových nákladů.

3.3. Shrnutí a zhodnocení projektu (INFOREGIO)

Obnovení a restaurování nábřežní části města Písek

V jihočeském městě Písek se nachází nejstarší kamenný most v České republice, jenž se klene přes řeku Otavu. Po letech zanedbávání, které bylo umocněno záplavami v srpnu 2002, se nábřežní oblast nacházela v dezolátním stavu, jenž zoufale volal po obnově a restaurování.

Nábřežní oblast od historického kamenného mostu, jenž nese název Jelení lávka, až po Putimskou bránu byla kompletně zrenovována díky finančním prostředkům obdržným od Evropské unie a ministerstva pro místní rozvoj ČR. Projekt přeměnil dřívější zanedbané a neatraktivní místo v populární procházkovou a relaxační zónu, jenž je v současné době místními obyvateli města Písku nazývána „Europromenáda“.

Rekonstrukce a renovace

Projekt se skládal z kompletní rekonstrukce dlouhodobě neudržovaného systému odpadních vod pravobřežní kanalizační stoky, což mělo za výsledek o poznání čistší prostředí pro 29 000 obyvatel města. V minulosti zablácená nábřežní část se stala velice příjemnou promenádou, nově vydlážděnou tradičními dlažebními kostkami. Plevel a odpadky, které dříve pokrývaly příkop královského hradu ze 13. století, byly odstraněny a prostory příkopu se tak po 164 letech staly veřejně přístupnými, neboť byly přeměněny v městský park.

Budovy, které se nacházely na pokraji zhroucení, byly rovněž zrekonstruovány. Bývalá sladovna, zapomenutá technická nemovitá kulturní památka, která byla od r. 1973 zcela opuštěna, se díky projektu dočkala kompletní rekonstrukce. Původní dřevěná konstrukce byla zrenovována a budova sladovny je nyní využita pro kulturní a společenské účely. Koncerty, semináře, workshopy a dočasné výstavy mohou díky projektu probíhat v prostorách sladovny.

⁶ *Regionální informační servis* [online]. [cit. 2014-07-11].

Dostupné z: <http://www.risy.cz/cs/vyhledavace/projekty-eu/detail?Id=9424>

V bývalé sladovně nově vzniklo Interaktivní muzeum Centrum ilustrace, kde se nachází stálá expozice zejména českých autorů pohádkových ilustrací pro děti a mládež, během které si návštěvníci mohou vyzkoušet zajímavé interaktivní hry.

Ideální pro turisty

Všichni si mohou nyní užít promenády s pěkným výhledem na řeku Otavu podél obou břehů, bez panorámat rozpadajících se budov, zaplevelených a zašpiněných ulic. Mimo středověkého mostu, si mohou návštěvníci také užít pohledu na historickou hydroelektřárnu postavenou českým elektro inženýrem a vynálezcem Františkem Křižíkem v roce 1888.

Europromenáda vede návštěvníky podél řeky pod historickými hradbami města nahoru k hradnímu opevnění a gotickému příkopu, ve kterém se nově nachází veřejnosti přístupný park. Od té doby, co se díky projektu podařilo zrenovovat nábřeží, nabyla tato část města na popularitě u místních obyvatel a přilákala i mnoho turistů.⁷

4. Lokace projektu města Palencia a technické informace

Projekt, jehož oficiálním názvem je *Projecto Urban Palencia 2007-2013 (Městský projekt Palencia 2007-2013)* byl podpořen na základě Operačního programu autonomní oblasti Kastilie-León v programovém období 2007-2013 a částečně financován z Evropského fondu pro regionální rozvoj. Cílovou lokací projektu byly dvě příměstské čtvrti, El Cristo a Ave Maria, španělského města Palencia nacházející se v autonomní oblasti Kastilie-León. Společná rozloha čtvrtí El Cristo a Ave Maria činí 10,78 km² a je osídlena celkem 10 728 obyvateli.⁸ Projekt byl zahájen v únoru 2007 a úspěšné dokončení projektu proběhlo v prosinci 2013. Žadatelem o dotace z Evropského fondu pro regionální rozvoj bylo město Palencia.⁹

⁷ *Historical area renewed and restored* [online]. [cit. 2014-07-11].

Dostupné z: http://ec.europa.eu/regional_policy/projects/stories/details_new.cfm?pay=CZ&the=96&sto=1745&lan=7@ion=ALL&obj=ALL&per=2&defl=CS

⁸ *Tablas de datos estadísticos* [online]. [cit. 2014-07-11].

Dostupné z: <http://www.infolaso.com/palencia.html>

⁹ *Urban Palencia* [online]. [cit. 2014-07-11]. Dostupné z: <http://www.urbanpalencia.es/barrios.php>

4.1. Postup projektu

Před podáním návrhu projektu musela být vypracována socio-ekonomická studie dané městské oblasti, která zahrnovala analýzu socio-ekonomického stavu městské části jako je stupeň osídlení; počet a věková struktura obyvatelstva, včetně počtu ekonomicky aktivního obyvatelstva; úroveň vzdělanosti obyvatel; pracovní trh; doprava a komunikace; lokace bytových a chudinských čtvrtí; charakteristické rysy problematické skupiny obyvatelstva atd.¹⁰

Na základě provedených analýz mohly být identifikovány kritické body a následně vytvořen územní strategický plán rozvoje. Kritickými body v tomto případě byla sociální a funkční segregace městských čtvrtí El Cristo a Ave Maria, jež měla za následek degradaci životního prostředí místního obyvatelstva, které je z většiny tvořeno pracovníky nízké až střední kvalifikace a potýká se s problémem vysoké nezaměstnanosti. El Cristo a Ave Maria jsou městské části, které byly vytvořeny výhradně za účelem navýšení ubytovacích kapacit bez prostoru pro tzv. sociální a kulturní reprodukci – bez obchodů, škol, kanceláří a parků. Podle strategického plánu rozvoje byl proto vypracován návrh projektu, jenž zahrnoval obnovu jádra daných dvou městských čtvrtí, zvelebení krajiny na periferiích čtvrtí, vytvoření a zpřístupnění parků a dalších zelených ploch, zvýšení finančních příspěvků putujících do vzdělávacích, zdravotnických, kulturních a rekreačních zařízení, ekologickou regeneraci města a vylepšení struktury veřejné dopravy. Hlavním cílem projektu bylo přispět k dosažení ekonomické a sociální rovnováhy čtvrtí El Cristo a Ave Maria a trvale zlepšit kvalitu života jejich obyvatel.

4.2. Financování

Projekt byl spolufinancován Evropským fondem pro regionální rozvoj, městem Palencia a příspěvkem autonomní oblasti Kastilie-León. Celková investice činila 11 743 600 euro, z toho byla částka 8 220 550 euro hrazena z Evropského fondu pro regionální rozvoj. Peněžní prostředky z Evropského fondu tedy pokryly 70 procent celkových nákladů.

¹⁰ *Urban Palencia* [online]. [cit. 2014-07-11]. Dostupné z: <http://www.urbanpalencia.es/barrios.php>

4.3. Shrnutí a zhodnocení projektu (INFOREGIO)

Obnova a oživení okolního prostředí ve městě Palencia

Projekt města Palencia obsáhl městskou, ekonomickou a sociální regeneraci dvou sousedských oblastí El Cristo a Ave Maria. Jednalo se o část širší snahy Španělské městské iniciativy propagovat trvale udržitelný rozvoj v dalších 43 městech.

Projekty jako tento pomáhají Evropské unii dosáhnout inteligentní, trvale udržitelné a inkluzivní ekonomiky do roku 2020, jak je stanoveno ve strategii růstu 2020 EU. Evropská unie v současné době čelí problémům, jako je stárnutí populace a nedostatek kvalifikovaných pracovníků. Všeobecně je vnímána potřeba větší inovace, alarmující bilance mezi ekonomickým růstem a degradací životního prostředí a potřeba zajištění bezpečných a čistých energetických dodávek na celém území EU. Projekty regionální politiky napříč Evropskou unií hrají aktivní roli ve vypořádání se s těmito a mnoha dalšími problémy. Jsou navrženy pro vytvoření nových pracovních míst, zvýšení vzdělanosti, rozvíjení obnovitelných zdrojů energie, zvýšení produktivity a k umožnění neustálého osobního rozvoje pro všechny obyvatele členských států EU.

Deset tematických oblastí vytvořilo pracovní základ projektu a zahrnuje opatření jako renovaci historických budov, vytvoření cyklostezek a instalování nového veřejného osvětlení šetrného pro životní prostředí.

Rovné příležitosti pro všechny podporují snahu

Projekt podporuje sociální integraci a rovné příležitosti tím, že nabízí nové programy, které povzbuzují k zapojení mladých lidí do společnosti, předchází neomluveným absencím a následnému neprospěchu ve škole. Školící programy pro dospělé a podpora pro znevýhodněné komunity jsou dalším přínosem projektu. Dále projekt vedl ke zlepšení infrastruktury města, zahrnul vybudování a zmapování nových cyklostezek a parkovacích míst. V rámci projektu také probíhaly kampaně pro zvýšení povědomí o benefitech užívání veřejné dopravy a jízdních kol.

Navrácená přírodní krása

Impozantní krajinná oblast pahorku Cristo del Otero byla znovuzalesněna a bylo zde postaveno mnoho rekreačních zón nejen pro místní obyvatele. Podobné úpravy byly rovněž provedeny v oblasti Barredo. Co se týče prioritní oblasti šetření energiemi a boji proti klimatickým změnám, projekt vytvořil informační středisko o domácím využívání obnovitelných zdrojů energie a o možnostech každodenního šetření energiemi v domácnostech. Také byl zaveden obnovitelný energetický systém na místních veřejných budovách a nové veřejné osvětlení, které bylo v rámci projektu instalováno, využívá solární zdroj energie.

Posílení hospodářského růstu

Projekt dále zahrnul vytvoření víceúčelového obchodního vzdělávacího centra, navrženého pro zvýšení zaměstnanosti a podnikatelských aktivit, zejména mezi středními, malými i mikro podniky, které jsou nepostradatelné pro místní rozvoj a růst. Dále byl vytvořen plán pro zvýšení obchodních aktivit, vylepšení konkurenceschopnosti místních malých a středních podniků a plán podpory vytváření nových podniků. Posledním bodem projektu bylo kompletní zrenovování celé historické části, včetně muzea Victorio Macho a kaple Santo Toribio, čímž se město stalo více atraktivní z turistického pohledu, což je považováno za další veliký úspěch, jelikož je turismus vnímán jako důležitý faktor pro ekonomický růst.¹¹

¹¹*Neighbourhood revival in Palencia* [online]. [cit. 2014-07-11].

Dostupné z: http://ec.europa.eu/regional_policy/projects/stories/details_new.cfm?pay=ES&the=96&sto=2208&lan=7@ion=ALL&obj=ALL&per=2&defl=CS

Závěr

Konkrétní projekty hrají klíčovou roli v realizaci regionální politiky, jelikož generují reálné výstupy, které přispívají k dosažení klíčových strategických cílů. Z výstupů projektů, o kterých tato práce pojednává, mohu tvrdit, že oba dva dosáhly hned několika strategických cílů, jež si stanovil Evropský fond regionálního rozvoje, který jim poskytl financování. Jedná se především o regeneraci upadajících městských oblastí, investice do infrastruktury a investice do vzdělání.

Písecký projekt byl Evropským fondem pro regionální rozvoj financován z 61,15 procent a byl zaměřen na zvýšení atraktivity města pro turistické účely, zatímco projekt města Palencia, který Evropský fond pro regionální rozvoj podpořil 70 procenty celkové investice, byl zaměřen na hospodářskou a sociální regeneraci. Zatímco písecký projekt byl projektem celoměstským, projekt města Palencia se týkal pouze dvou příměstských oblastí, El Cristo a Ave Maria. Oba projekty však měly ve svých výstupech dosah daleko širší: nejen na danou oblast a okolí, kde byly provedeny, ale i na celé regiony, pod které spadají. Proto si dovoluji tvrdit, že jsou tyto projekty povedenými příklady realizace snahy o vyrovnání či alespoň zmírnění sociálních a hospodářských rozdílů mezi regiony členských států Evropské unie.

Projekty dále splnily cíle vytvoření nových pracovních míst, konkurenceschopnosti, zlepšování kvality života a snahu o udržitelný rozvoj. Všech těchto cílů bylo možno dosáhnout díky komplexnosti projektů. Na těchto dvou případech můžeme pozorovat, jak jeden pozitivní výstup projektu vyvolá další a ten zase další až vznikne celý řetězec pozitivního dopadu. Například vytvoření promenády podél břehu řeky Otavy v Písku nejen že zlepší kvalitu života místních obyvatel přímo, v tom smyslu, že mohou svůj volný čas trávit v příjemném prostředí, ale i nepřímo, že do města naláká více turistů, kteří zde budou utrácet své peníze a tím poskytnou výdělek místním obchodníkům, kteří díky tomu mohou získat prostředky k rozšíření své působnosti a tím dají vzniku novým pracovním místům, což zapříčiní snížení nezaměstnanosti.

Díky psaní této práce jsem si uvědomila důležitost strategického plánování při přípravě projektů a zásadní roli předprojektové analýzy, na které je celý proces plánování postaven. Pokud se nesejdou tyto dva kroky, jen těžko může dojít k vytvoření kvalitního a úspěšného projektu, který by se Evropská unie rozhodla finančně podpořit.

Seznam použitých zdrojů

1. *Regionální politika - INFOREGIO* [online]. [cit. 2014-07-10].
Dostupné z: http://ec.europa.eu/regional_policy/what/index_cs.cfm
2. *Project database* [online]. [cit. 2014-07-10].
Dostupné z: http://ec.europa.eu/regional_policy/projects/stories/index_cs.cfm
3. *Město Písek* [online]. [cit. 2014-07-10]. Dostupné z: <http://pisek.xf.cz/>
4. *Regionální informační servis* [online]. [cit. 2014-07-11].
Dostupné z: <http://www.risy.cz/cs/vyhledavace/projekty-eu/detail?Id=9424>
5. *Regenerace historického jádra města Písek na břehu řeky Otavy mezi Kamenným mostem a Putimskou brannou: Regionální rozvoj infrastruktury*. Praha, 2008.
6. *Proyecto Urban Palencia* [online]. [cit. 2014-07-11].
Dostupné z: http://www.urbanpalencia.es/proyecto_urban.php
7. *Historical area renewed and restored* [online]. [cit. 2014-07-11].
Dostupné z: http://ec.europa.eu/regional_policy/projects/stories/details_new.cfm?pay=CZ&the=96&sto=1745&lan=7&ion=ALL&obj=ALL&per=2&defL=CS
8. *Tablas de datos estadísticos* [online]. [cit. 2014-07-11].
Dostupné z: <http://www.infolaso.com/palencia.html>
9. *Urban Palencia* [online]. [cit. 2014-07-11]. Dostupné z: <http://www.urbanpalencia.es/barrios.php>
10. *Neighbourhood revival in Palencia* [online]. [cit. 2014-07-11].
Dostupné z: http://ec.europa.eu/regional_policy/projects/stories/details_new.cfm?pay=ES&the=96&sto=2208&lan=7&ion=ALL&obj=ALL&per=2&defL=CS